

مدیر مرخص

الزامی صفا

اداره خانه

ایستانبول ، جفال اوغلنده دائره اجتهاد

Adresse: Idjtihaat Constantinople

نومرو ۶۲ — ۱۸ نیسان ۱۳۲۹

آبونه

سنه لك ۱۰۰۰
تورکيا ایچین ۴۰ غروش ۲۵ غروش
ممالك اجنیه ایچین ۱۰ فرائق ۶ فرائق

نسخه سی ۵۰ باره

دوردنجی سنه

اجتهاد

حریت فکریه خدام ، پنجشنبه کونلری چیقار ، اقتصادی ، اجتماعی ، ادبی مجموعه

حواج قانونی مر

قوانین و قفیه

بر «روح مفروض» دیدم . واصل قرب رحمن اولان
جدمک ، زوالی جدمک بوندن اصلا خبری یوق .
اجداد من هر حالده بزدن دها ای دوشونور ، دها بیوک
برشیمه تعقیب ایله ایشلرینی کوررلردی . آنلره بوخالفتی
بز اسناد ایدیورز . هیچ شههسز ، ایلك واقفلر ، بوکون ،
جناب مسیحک بر حرکت اعجاز کارانه سیله حیاته کلسه لر
وحمیه قسطنطنیه نی چشم انصاف ایله کورسه لر بزى رد
و نفی ایده جک اول باول نلر اوله جقدی . افندم !
قانونمزد بيوک بر نقصان وار . بزم کلیات حقوقیه مزده
شوحقیقت آ کلاشیله مامشدر : اشیاده تصرف بر حیات
اولانلره عأددر . واقفک شرطی شایان اعتباردر . بشرط
آنکه حال حاضرده مضراتی موجب اولماسون وحق تصرفی
اشکال ایتمسون ! ایشته بوکوچک نظریه ، بوبدییه قانونیه
مع التأسف بزده هوز آ کلاشلما مشدر . بتون قوانین
وقفیه من و اموال غیر منقولیه متدأر اولان احکام نظامیه من
هپ بویا کلسلق اوزرینه بنا ایدلمشدر . بو غلط رؤیت ،
بصیرتمزک بویه جه باغلانمسی عادتاً ملک عثمانی بی بر یاغین
رینه دوندور مشدر .

بولندیمغمز شوزمانده بز پک کری یز . اسکی عثمانیلردن
زیاده ، قانونمزد ، طرفدار ارتجاعز . شونی بر مثال ایله
آ کلاتهیم . وقتیه یاغینلر شمیدیکی کبی شهر منی تخریب
ایدیوردی . استانبول برویرانهیه دوندومشدی . (ذاته شمیدیده

ملکتمزک غرب تحلیسی وار ! بزده اولمشلردیریلردن
دها زیاده سوزلرینی کچیر یورلر . ملکمز خراب اندر
خرابدر . برکزه اوروپانک اومعظم پای تحتلرندن برینی
زیارت ایدیکز ، برده استانبولمزی ، طشره لر منی کوزدن
کچیریکز . پارسک شازده لیزه سی ، برلینک اونته رده ن
لیندن مقابلنده بزده مز بله لر ، ویرانه لر ، ییقای مز ارلر ،
قوری چشمه لر ، چوکمش اولر کوره جک سکز . بونک
سبی نه در ؟ نه دن معموره لر من بویه ، جابجا ، ویرانه لرک
آرسنده بولنیور ؟ قوانیمز پک نقصانده آنک ایچون ،
بوندن عصرلر اول دنیادن کوچش اجداد من حالا بزده
حاکم . عالم دکشمش ، اقتصادیات ، اجتماعیات ، سیاسیات
بتون بتون تبدل ایش ، حالا ، مز ارک ایچنده یاتان ،
جدمز دفتر خاقانی ناظر مزده ، شهرامینمزده ، مالیه ناظر مزده ،
خلاصه ، بتون ارکان دولتمزه قوماندا ایدیور . بر بولوار
آحق لازم کلیرسه ، بر روح مفروض مقبره سندن قالقیور : —
اولماز ! دیه باغیر یور . ایشته بونک ایچون ملکتمز خراب
اولیور . حق تصرف وجوه عدیده ایله تعلیل ایدیلیور .

ایشته اوقدر ! دیه بیلیرم که بر صورت نظریه ده بیله اولسون
ارکانمز بوایشه اوغراشمه، تنزل بیورمدیلر . جالبوکه بزم
تکاملمز اصول اوقافمزك تبدلنه وابسته در . بوراسنی ای
بیلهم . اوقاف ایکی درلودر : حقیقی ، خیالی .

حقیقی اوقاف - فیکر مزجه - بر مقصد جدی ایله
باییلانلردر . بر صاحب حسنات بر مؤسسه خیریه وجوده
کثیر مش . بونک ادامه سی ایچون بر مقدار نقد و عقار
براقش . بوکا بر دیه جک یوقدر . بونلری دولت دائرة
انضباطه آلی . منفعت عامه و مؤسسه نك منفعتی نقطه نظر ندن
حسن اداره ایتمیلدر .

حالبوکه برده خیالی اوقاف واردر . بر مورث ماننك
اولادینه انتقال ایدمه جکندن قورقش ، آنی وقف
ایدرك تأمین ایتمشدر . انما الاعمال بالنیات ! بونلر عجیبا
صحیحاً و قفمیدر ؟ بز بوطنده بولونه مه یز . بو کی اموالک
صفت و قفیه لری عارضیدر ، غیر جدیدر ، صوریدر . آنک
ایچون بو غریب صفتی الی الابد ادامه ایله حق تصرفی تعلیل
ایده جکمزده حق صاحبنه ویرملی یز . بویله یانار ایسه ک
هر کس مالی ، ملکینی کال سربستی ایله اداره ایدر . ایستدیکی
کی تصرف یولنی بولور . بونلری در حال استبدال و وظیفه سیله
مکلفز . وقف بو کی املا کدن نه آلیور ؟ شوقدر . آنی
همان سرمایه به تبدیل ایدوب ملک لری آزاد ، اطلاق ایتملی یز .
عموم اوقافک قسم کلیسی بونوع خیالی اوقافدر .

اوقاف - شرط واقف نه اولور سه اولسون - قابل
استبدالدر . ذاتاً منفعت عامه ده بونی اقتضا ایتمیدر . عقد
وقف ، شرعاً ، صحیحدر . فقط بونک « لازم » اولوب
اولمدیغی حقنده فقها اختلاف ایتمشدر . علمای خنفیه بیله
بونقطه ده بر لر ندن آیریلیور . عقد اجاره کی ، وقف ده ،
امام اعظمه کوره غیر لازمدر . امام محمد کوره ملک موقوف
متولی به تسلیم شرطیله عقد وقف لازم اولور . امام یوسفه
نظراً ایسه بوعقد ، هرحالده ، لازمدر .

ظن ایدرم که بز ، بو کون ، امام اعظم قولنی آله آلیور
ایسه ک اوقافی ایستدی کمز کی استبداله قدر تیاب اولور ز .

معموره حالنه کیرمدی یا !) عقاراتک چوغی ، اوزمان ده ،
وقف ایدی . وقفده یانغین یر لیری اعمار ایچون بر معتاد
غله یوقدی . زمانک رجال و علماسی ، شمیدیکی رجال
و علمادن دها زیاده بر فکر تجدد و ترقی کوستروب « اجارتین »
اصولنی احداثده اصلاً تردد ایتمدیلر . اساساً شرع سهولتی
موجبدر . هیچ بر ترقی ، هیچ بر تکامل یوقدر که شرعه
توفیق ایدیه مسون . چونکه اسلامیتک مقصد اقصاسی
انسانلری منہزم ایتمک ، بار تضییق آلتنده بولندیر مق
دکل ، اعلا و ترفیه ایتمکدر . آنک ایچون او وقتک حل
و عقد اربابی لازم کلن رخصت شرعی یی بولوب ویردیلر
و مهمما امکان قصبه لر مز قور تولدی . حالبوکه شمیدیکی
ایاری کلنلر مز تجدد خصوصنده صولک درجه ده جبات
کوستریور لر . ملک ده یواش یواش کدیور .

« عصر ایقاف » ده بر چوق سوء استعماللر ایدلمش
ایدی . اولوم ، مصادره ، غصب و سائر قورقوسی او
زمان وقف موداسنی ایجاد ایتمشدی . وقف مصادره ده
قارشنی نوعما بر سیغورطه ایدی . وقفه ویریلن عائدات
ایسه عینیله سیغورطه « پریم » ینه بکزد . املاکک بر
بیوک قسمی خلوص نیتله وقف ایدلما مشدر . اگر اموال
و عقارات موقوفه کاملاً خیراته تبرع ایدیه ایدی دیه جکمز
اولمازدی . حالبوکه بونلر اولدینی کی ورثیه بر اقلمش
و آلر ده : سنه ده بر دفعه نر مولد اوقوتوب صوفه لر بر
حلوا پیشیریکز ! دیمش . ایشته بر قسم مهم اوقافک سبب
و حکمت وضع و تدوینی بوندن بشقه برشی اولسه کر کدر .
اوقاف اوقدر چوغلاش ، بیومشدر که بو کون حق
تصرفی تعلیل ایتمش کوریور ز . ترکیه سی بزده اوقاف
بر باد ایدلما مشدر . مرتزه بوندن استفاده قویولما مشدر .
بعض مأمورلر اوقافی بروسيله انتفاع تلقی ایتمشلر ومع التأسف
ترقیاتمه ، بوندن طولانی ، اشکلر چیقما مشدر .

اصول وقف باشند آشاغی به تبدیله محتاجدر . بو
احتیاجی ، بز ، ۱۰ تموزدن بری سویلدک . بوبابده بر
آزده پرواغاندا یایدق . هر کس بونی تقدیر ایتمدی . فقط

مأمور لر ، و سائرہ ، ایکی قات استفادہ ایدہ بیلیر .
 « تائیس » مخبری مشهور و متوفی بلوویچ زده وقف
 کتیرہ بیلہ چکی ایرادی اوزون بر تدقیقاتدن صکرہ تخمین
 ایتشدی . بو آدمک فکر نجہ حسن اداره ایله وقف خزینہ
 دولته - مرتزقہ نک وارداتی تضعیف شرطیله - سسکان
 الی یوز ملیون فرانق براقه بیلیر ! بوفکری وقتیه زده
 اوقاف نظارتی ایدن مصرلی خلیل حماده پاشایه آچش
 ایدم . مشارالیه لازم کلن تتبعات احصائیه بولندی و بر
 کون ملاقی اوله رق : « بلوویچ فکری طوغری دکل .
 وقف سنوی دولته بش ملیون لیرا براقه بیلیر . » دیدی .
 و مسروداتی ارقامه عطفاً تأیید ایتدی .

قوانین وقفیه بر انقلاب ملکی قورتارہ بیلیر . بوباره
 حبه واحده سنه وارنجیه قدر مسلمانلره عائددر . بز بو
 پارده بوبله حبس ایدرسه بوبله محو و انقراض کردا بلرینه
 طوغری کیدرز . بر کوزل قانون یا یوب حسابسز مؤسسات
 وقفیه دن ، جوامعدن ، مساجد دن ، مدارس دن ، تکایا
 وزوایان ، عمارتخانه لردن ، مزار قلردن و بونلره شبیه
 بر چوق شیلردن استفاده ایدرسه بلکه حکومتک اعانه سنه
 محتاج اولمهدن مکاتب ابتدائیه مزای بیلہ اداره ایدہ بیلیر !
 بوباره ایله ترک و مسلمان ملتی ایچون پارلاق بر آتی احضار
 ایتک قابلدز .

نه طور ییورز ، دهانه بکلورز ؟ شریعت بزده شتلی
 رخصتیر ویرمش . بیوک بیوک سہولتیر کوستریور . بز
 بونلردن استفادہ ایدہ میورز . او یوقلیورز . فوران حدتله
 اویله دیه حکم کلیورک بز شریعت اسلامیہ نک کوستریور
 بو عظیم سہولتیر لایق دکاز ! سرمایہ مزدن استفاده ایدہ مز
 سفیلر . معارف ایچون پاره یوق دیورز . اوروپایه آوج
 آچیورز . حالبوکه پاره خانہ مزده ؛ بز خبر مز یوق .
 حریفک بری چوجغنی اوموزینہ آلمش ، چارشی یه کیتمش .
 صکرہ چوجغک اوموزنده اولدیغنی اونوتہ رق آنی آرامغه
 قویولمش . دکان دکان ، خانہ خانہ ، چارشی چارشی طولاشمش .

بوندن فضلہ اوله رق خلیفہ نک اوقاف خصوص و صندہ ده
 ولایت عامہ مطلقہ سی داردر . اگر خلیفہ منفعت عمومیہ
 کوررسہ هر نوع وقفی ، هر نه زمان آرزو ایدرسہ ، ایستہ دیکی
 شکله قویقمده مختاردر . ذاتاً خلافت دنیلن مؤسسہ عالیہ -
 نکده حکمت وضع واحداتی ده بوکی تجدداتہ رخصت
 ویرلسندن عبارتدر .
 استبدال اوقافده کی لزوم و منفعت ایسہ وارستہ شرح
 و بیاندر .

وقف اساسلی بر تنظیماتہ اوغرامازسہ ملک الدن کیدر .
 شهرلر بوبله قرون وسطی شهرلری حالنده قالیر . املاک
 تأمین ایدلر . واردات ویرد مز . خارجہ قارشی رقابت
 قابل اوله ماز . بز ، جهانده ، یکانہ سرمایہ مز ملکمزدر .
 اولملکی ده بوبله کهنہ اصوللر ایله اداره ایدرسه وای حالزہ !
 بوکون ، واقفک شرطنده یوق دیه بر عقاری سیغورطیه
 ویرماک نصل قابل اولیورسہ احکام و احتیاجات جدیدہ ده
 مراعاتکار اولماق اویله جه قابل اولماز !

وقفلر کوندن کونه دوشیور . شهرلر مز ایسہ هر دقیقه
 بر آز ده اسکیور . وقفلرک تدوین ایدلیدی زمانده قضیه -
 لر مز ده آبادان ایدی . چونکہ احوال و عقارات وقفیه
 بالنسبه یکی ایدی . صکرہ لر متولیلر پاره بولہ مدیلر ،
 یا خود آرزوی واقفی ایلری یه سوردیلر ویا ارتکاب ایتدیلر ،
 شهرلر مز کیتدیکجه سوندی ، کول اولدی ...

اجارہ واحدلی اوقاف او قدر فنا اداره اولنیورک
 خرابیتمزکک برنجی سببی بونلردر . شهرلر مز بوندن
 طولانی چیرکین اولیور . کوزل بر بنانک اتصانده ملوث ،
 ثقیل ، یقیق برویرانه کورورسہ کز بیلمش اولیکز بو
 همه حال اجارہ واحدلی بروقفدر !

شوکا ، جزئی تجربه مله قطعاً قانع و بوایشله اوغرا -
 شانلرده قطعاً قاعدلرک اصول وقفہ زده بر ساطیر
 اورولسہ ، قوانین تبدیل ایدلسہ ، بوندن حکومت سنوی ،
 لااقل ، بش ملیون لیرا قالیر ، همده ، شمعدی وقف
 یوزندن چوبلنن متولیلر ، خواجهلر ، اماملر ، مؤذنلر ،

اوينه عودت ايتديكى وقت زواللى معصوم : بابا! بابا! ديڭجه
زوالينك عقلى باشنه ككش . بزمده حالمز بوكا بگزد .

غلطه - ۱۲ نيسان ۱۳۲۹

مهرل نوری

اجتماعی و اقتصادی :

حکومتدغی بکلیه جگزه ، بزنی چالیشه جغز ؟

بتون جهان مدنیت ، دوستلرمز و دشمنلرمز سوز
برلکی ایتیشلر کبی « ارتق ترکیا اویانمالیدر ! » دیورلر .
اویانمالی ، اوت ارتق اویانمالی یز . بو سوز السنه عوام
و خواصده عیناً دوران ایدیور . ایچمزدده نیک بین
ویا تعبیر جدیدله « استحسانی » اولانلر شو محاربه نك
بزه بر درس انتباه تشکیلی ایده جگنی ، نتیجه اعتباریله
حقمزدده خیرلی اولاجغی بیله سویلیورلر . دوشمین
بر الله . تاریخدن نه قدر مثال ایسترسکز ؛ بوکون شاهقه
اقبالده پارلایان شو معظم دولتلرک هانکیسی وقتیه بر
ویا برقچ کرده دوشمه مش ؟ ده سگزر اون سنه اول
قوجه روسیه هر زمان تپه سندن باقدینی ژاپونچقلرک
مشته لریله یرلره سریلدیمی ؟ خارجه باقمه نه حاجت ؟
بزم بوسفرکی مغلوبیتمز برقچ یوز سنه اولکی انقره
بوزغونلغی قدرده پریشانلغی موجب اولمامشدر . ییلدیرم
کبی بر پادشاهی سپر صاعقه کبی یوتقدن صوکرده بنای
سلطنتی اون ایکی سنه صاحبسز بیراقان تیمور بلیه سی
بونندنده اشاغی دکادی یا ! اویبوك فلا کتدن صوکرده
بودولت نصل درلنوب طویلاندی ؟

برده بدینلره باقکز : خایر ، بزآدام اولمایز ! چوق
ای قلمز واردر ، هرقالی اونوتورز ، یارین صلح
اولسون ینه کاغذخانه ، کوکصو علملری ، پیاسه لر ،
غراموفونلر . . کل کیفم کل ! غم وشادی فلک بویله
کلیر ، بویله کیدر ! . . اولاجنی بودکلی ؟ فرانسلرک

آلساس - لورده نی حالا آچیق بریاره حالنده قانیور . بزصلحت
انعقادینی برآن اول ایشه باشلاوب چالیشه لم دیه دکل ،
صول بوکرمنی راحتسز ایدن شو روم ایلی اوجاغنی
برآن اول اونوتوب کندمنی آووته لم دیه ایسته یورز .
بویله ملت آدام اولورمی ؟

بعضیسی صوریور : اویانالم ، اصلاحات ییالم ، ترقی
ایده لم ! فقط نصل ؟ بزایشه نرهدن باشلایه جغمنی
بیلیمورز . براوك آیاق اولان یوق . حکومت بزه یول
کوسترسده بزه یوروسه ک ! حال بوکه حکومت کندی
دردیله مشغول .

صوکره بو جوانی آلیور : سن هرشیئی حکومتدن
بکلسه ک وای حالکه ! برملتی ایله ری کوتورن حکومتلری
دکل ، حکومتلری ایلری کوتورن ملتدر ، اهالیدر .
چونکه حکومتده قوتی ملتدن آلیر . حکومت افراده
آری آری قوه تشبیه ویرمکه دکل ، اونلرک تشبیهات
اقتصادیه لرینی تسهیل ایتمکه مکلفدر . انکلترده بوکونکی
قیمت سیاسیه سنی بخش ایدن انکلیز ملتیدر .

بوکاده جواب ویریلور : یا کلیورسکزر . برملتی
یاشاتان ویائولدورن قانونلریدر . قانونلری یاپان حکومتدر .
ملت نامنه وکیللری ده قبول ویارد ایدر . بوقانونلر ترقیات
اقتصادیه یی تأمین ایده جک صورتده یاپلامش اولورسه
افرادک قوه استحسانیه و تشبیه سی دوچار عقامت اولمازمی ؟
ینه ایسترسه کز تاریخی قاریشدیریکز یا کاش اساسلر
اوزرنده اصرار ایدلکی ایچون حکومتلر ملتلی قای
عصرکری بیراقشلردر . نیجه ذکی ناظرلر محضاً پرنسیب
نتیجه سی اوله رق بتون ذکوتلرینی قوجه برملتک زیانه
اوله رق صرف ایتدیلر می ؟ سرستی اعمال قاعده سی بوکونکی
بدهتیه اوچ عصر اول معلوم اولسهیدی فرانسه تاریخی
حالا کچمش زمانلرک ماتم اقتصادیسینی طوتارمیدی ؟
ژاپونیا کبی ، آلمانیا کبی عصرلرجه اثر حیات کوستر مکسزین
یاشایان ملتلر نصل اولیورده بر دنبره صیجاق بر اقلیمک
فیضلی برکونشک مظهر لطفی اولمش کبی بردن فیشقیه رق